

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.cbos.pl> E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/178/176/96

POPARCIE DLA PARTII POLITYCZNYCH W LISTOPADZIE

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LISTOPAD '96

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Pod koniec roku najgorętsze problemy polityczne są zwykle związane ze sprawami budżetowymi. W okresie poprzedzającym badanie sprawa wysokości podatków mających obowiązywać w przyszłym roku była przedmiotem powszechnego zainteresowania. Czterostopniowe stawki uchwalone niespodziewanie przez Sejm zostały zmodyfikowane, zgodnie z oczekiwaniami rządu, przez Senat, który zmienił skalę podatkową na trzystopniową (20, 32 i 44%). Została ona ostatecznie zatwierdzona przez Sejm już po zakończeniu naszego sondażu. Ważną, wzbudzającą wiele kontrowersji sprawą była również nowelizacja ustawy antyaborcyjnej, dopuszczająca możliwość usunięcia ciąży z powodów społecznych. W toku debat dotyczących obu tych zagadnień ujawniły się znaczne różnice dzielące partie rządzącej koalicji.

Szeroko dyskutowaną kwestią była również sprawa długów SdRP wynikających z przejęcia majątku byłej PZPR. Nadal wiele dyskusji wzbudzała wydana niedawno „Biała księga” dotycząca sprawy domniemanego szpiegostwa Józefa Oleksego. Sejm nie przyjął wniosków o postawienie przed Trybunałem Stanu autorów stanu wojennego. SLD był za umorzeniem postępowania, PSL - podzielony, a opozycja - przeciw. To tylko niektóre z ważniejszych wydarzeń mogących mieć wpływ na preferencje wyborcze ankietowanych¹.

Gdyby wybory parlamentarne odbywały się w listopadzie, udział w nich wzięłoby 63% badanych, czyli niemal tyle samo, ile w ubiegłych miesiącach. Odsetek tych deklaracji utrzymuje się na tym samym poziomie od sierpnia br.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (78) przeprowadzono w dniach 15-19 listopada ‘96 na 1134-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłej ludności Polski.

**PREFERENCJE PARTYJNE OSÓB DEKLARUJĄCYCH UDZIAŁ
W WYBORACH DO PARLAMENTU**

Tabela

w procentach

Na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w wyborach do Sejmu i Senatu?	Wskazania respondentów według terminów badań											
	1996											
	IV		IV ₂	V	V ₂	VI	VII	VIII	IX	X	XI	
	A	B	B	B	A+B	A+B	A+B	A+B	A	A	A	
Akcja Wyborcza „Solidarność”	-	-	-	-	-	-	26	18	21	20	26	
Sojusz Lewicy Demokratycznej	24	19	19	23	24	18	22	23	22	23	22	
Polskie Stronnictwo Ludowe	15	11	10	12	13	14	14	14	15	12	11	
Ruch Odbudowy Polski	7	10	15	13	10	16	13	12	7	9	8	
Unia Pracy	7	5	5	5	5	4	5	6	9	8	7	
Unia Wolności	8	6	8	8	8	11	8	9	8	7	7	
KPEiR - Krajowa Partia Emerytów i Rencistów	-	-	4	4	-	-	-	-	-	-	5	
Unia Polityki Realnej	2	2	1	2	2	3	2	2	3	2	2	
Narodowo-Chrześcijańsko-Demokratyczny Blok dla Polski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	1	
Trudno powiedzieć	10	15	13	12	13	11	9	13	11	14	11	
	N	405	349	689	711	775	669	626	690	734	724	707
<p align="center">A - w pytaniu podano tylko nazwy partii B - w pytaniu podano nazwy partii i nazwiska liderów</p>												

Liderem listopadowego rankingu jest Akcja Wyborcza „Solidarność”. Obecnie koalicja ta mogłaby liczyć na poparcie 26% deklarujących udział w głosowaniu (o 6 punktów procentowych więcej niż przed miesiącem). Drugie miejsce zajmuje Sojusz Lewicy Demokratycznej (22%), dla którego poparcie jest bardzo stabilne - w zasadzie nie zmienia się od pięciu miesięcy. Obecnie notowania obu partii są takie same jak w lipcu br., kiedy to AW „S” po raz pierwszy pojawiła się na naszej liście.

Na trzecim miejscu, podobnie jak w poprzednich miesiącach, sytuuje się PSL (11%). Poparcie dla tego ugrupowania pozostało na październikowym poziomie, jednak w porównaniu z wrześniem jest obecnie niższe o 4 punkty procentowe.

W ciągu ostatniego miesiąca nie zmieniły się notowania pozostałych liczących się ugrupowań. Od września na podobnym poziomie utrzymuje się poparcie dla tracącego wcześniej na rzecz Akcji Wyborczej „S” Ruchu Odbudowy Polski. Obecnie partia Jana Olszewskiego może liczyć na głosy 8% badanych wybierających się do urn.

Nie zmieniły się również znacząco notowania Unii Pracy (7%). W porównaniu z ubiegłym miesiącem liczba osób zamierzających poprzeć w wyborach Unię Wolności (7%) pozostaje na tym samym poziomie.

Stosunkowo duża grupa badanych (5%) zadeklarowała poparcie dla nie zamieszczanej ostatnio na naszej liście Krajowej Partii Emerytów i Rencistów. Chęć głosowania na to mało znane szerszej publiczności i praktycznie nieobecne na scenie politycznej ugrupowanie należy przypisywać pozytywnym skojarzeniom, jakie jego nazwa budzi wśród licznej rzeszy emerytów i rencistów, dzięki czemu może być identyfikowane jako partia broniąca interesów tej grupy społecznej.

Obfitujący w wydarzenia polityczne listopad nie przyniósł - poza wzrostem liczby sympatyków Akcji Wyborczej „Solidarność” - większych zmian w notowaniach ugrupowań parlamentarnych. Okazuje się, że zarówno liberalizacja ustawy antyaborcyjnej, jak i mające szczególnie burzliwy przebieg dyskusje wokół przyszłorocznych stawek podatkowych praktycznie nie zmieniły, jak na razie, stosunku przyszłych wyborców do poszczególnych ugrupowań.

Trudno jednoznacznie rozstrzygnąć, czy obserwowany obecnie wysoki poziom poparcia dla AW „S” jest zjawiskiem trwałym, czy też poparcie to będzie w dalszym ciągu ulegać wahaniom (w ciągu ostatnich pięciu miesięcy w granicach 8 punktów procentowych). Być może obecny znaczący wzrost liczby zwolenników tego ugrupowania należy wiązać z wizytą delegacji „Solidarności” w Watykanie z okazji 50 rocznicy święceń kapłańskich Jana Pawła II. AW „S” mogła zyskać też zwolenników wśród przeciwników ustawy liberalizującej aborcję, w związku z zapowiedzią zaskarżenia jej do Trybunału Konstytucyjnego oraz apelami do prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego, by nie składał pod nią swojego podpisu. Może o tym świadczyć wyraźny wzrost poparcia dla tego ugrupowania wśród osób deklarujących prawicowe poglądy polityczne. Wzrost popularności AW „S” można ponadto tłumaczyć tym, że to stosunkowo młode na naszej scenie ugrupowanie jest coraz bardziej znane, a jego wizerunek i rola stają się czytelne dla coraz szerszych kręgów społeczeństwa.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to czy wziął(ę)by Pan(i) w nich udział? 1 - Na pewno wziął(ę)by w nich udział; 2 - Nie wiem, czy wziął(ę)by w nich udział; 3 - Na pewno nie wziął(ę)by w nich udziału

	(%)			
	1	2	3	Liczba osób
Ogółem	63	20	18	1134
Płeć				
Mężczyźni	69	15	16	537
Kobiety	56	24	20	597
Wiek				
do 24 lat	59	21	19	157
25-34	60	24	16	200
35-44	66	18	16	236
45-54	70	15	15	210
55-64	67	17	17	139
65 lat i więcej	52	23	25	193
Miejsce zamieszkania				
Wieś	57	21	22	411
Miasto do 20 tys.	58	28	14	147
od 21 do 100 tys.	65	20	15	235
101-500 tys.	68	14	18	196
501 tys. i więcej mieszk.	70	15	15	146
Region				
Północny	64	17	19	156
Zachodni	65	19	16	115
Środkowo-zachodni	70	14	16	158
Środkowy	54	22	24	208
Wschodni	68	24	19	117
Południowo-wschodni	68	20	12	197
Południowo-zachodni	61	19	19	183
Wykształcenie				
Podstawowe	55	22	23	375
Zasadnicze zawodowe	60	22	18	308
Średnie	68	18	15	364
Wyższe	82	8	10	87
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	85	5	10	84
Prac. umysł. niż. szczebla	78	13	9	102
Pracownicy fiz. - umysł.	61	27	12	70
Robotnicy wykwalifikowani	64	12	24	128
Robotnicy niewykwalifik.	48	27	24	58
Rolnicy	58	29	14	76
Prywatni przedsiębiorcy	67	19	14	47
Bierni zawodowo				
Renciści	58	18	24	154
Emeryci	57	21	21	215
Uczniowie i studenci	65	26	9	49
Bezrobotni	60	20	19	96
Gospodynie domowe i inni	50	30	20	55
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	72	11	17	119
Sektor państwowy	67	17	16	146
Sektor prywatny	64	21	16	233
Spółdzielczość	71	11	18	22
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 150 zł	52	26	22	185
151 - 225	49	30	21	151
226 - 325	66	18	16	259
326 - 425	65	16	19	202
Powyżej 426 zł	73	13	13	246
Ocena własnych war. mater.				
Złe	49	26	26	371
Średnie	67	18	15	539
Dobre	75	13	12	225
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	65	20	14	64
Raz w tygodniu	69	18	13	550
Kilka razy w miesiącu	51	27	22	139
Kilka razy w roku	58	19	23	269
W ogóle nie uczestniczy	55	16	28	111
Poglądy polityczne				
Lewica	73	14	12	217
Centrum	64	18	18	247
Prawica	72	15	13	346
Trudno powiedzieć	44	30	26	321

Tabela 2. Na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?

(%)

	AW "S"	KPEiR	Blok dla Polski	PSL	ROP	SLD	UPR	UP
Ogółem	26	5	1	11	8	22	2	7
Płeć								
Mężczyźni	29	3	0	13	8	23	3	6
Kobiety	23	7	3	8	7	21	1	7
Wiek								
do 24 lat	21	2	0	18	5	21	3	12
25-34	18	2	1	11	11	20	4	9
35-44	32	3	1	12	9	18	2	5
45-54	32	4	2	9	8	25	1	8
55-64	25	6	4	5	5	30	1	3
65 lat i więcej	21	16	2	10	4	21	0	2
Miejsce zamieszkania								
Wieś	25	5	1	23	5	14	2	7
Miasto do 20 tys.	30	4	0	5	14	23	2	3
od 21 do 100 tys.	20	8	4	5	8	27	2	6
101-500 tys.	32	4	0	3	7	29	3	6
501 tys.i więcej mieszk.	25	2	0	3	7	25	1	9
Region								
Północny	18	10	1	11	11	26	5	5
Zachodni	21	4	0	4	3	28	2	13
Środkowozachodni	19	4	2	12	9	25	1	7
Środkowy	24	5	0	9	7	27	2	5
Wschodni	31	4	4	17	9	3	2	6
Południowo-wschodni	32	2	2	16	7	19	1	9
Południowo-zachodni	35	6	2	5	7	22	1	7
Wykształcenie								
Podstawowe	25	9	2	14	6	15	1	8
Zasadnicze zawodowe	30	4	1	14	7	24	2	5
Średnie	24	3	2	8	9	28	1	7
Wyższe	27	2	1	0	8	20	7	4
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier.,inteligencja	24	0	4	1	10	16	7	5
Prac.umysł.niż.szczebla	30	1	1	7	11	27	0	9
Pracownicy fiz.- umysł.	18	4	0	7	2	35	5	6
Robotnicy wykwalifikowani	37	3	0	2	9	26	2	7
Robotnicy niewykwalifik.	30	0	4	34	9	7	0	5
Rolnicy	17	2	0	42	4	5	4	8
Prywatni przedsiębiorcy	42	3	0	10	16	1	0	9
Bierni zawodowo								
Renciści	20	12	2	6	5	23	1	5
Emeryci	22	14	3	10	6	31	0	1
Uczniowie i studenci	25	0	0	11	5	22	4	11
Bezrobotni	22	2	0	19	12	20	1	9
Gospodynie domowe i inni	36	0	0	3	0	23	0	17
Pracujący poza rolnictwem								
Sfera budżetowa	30	2	3	3	10	22	3	8
Sektor państwowy	29	4	0	8	6	29	0	9
Sektor prywatny	30	1	2	7	11	16	4	5
Spółdzielczość	36	0	0	19	12	27	0	0
Dochody na jedną osobę								
Poniżej 150 zł	23	2	0	24	11	13	1	10
151 - 225	24	5	0	18	11	22	1	6
226 - 325	27	8	2	8	3	22	3	8
326 - 425	32	4	2	6	7	27	1	7
Powyżej 426 zł	23	5	2	5	9	26	3	4
Ocena własnych war. mater.								
Złe	26	6	1	9	8	17	2	11
Średnie	26	6	1	12	7	24	1	4
Dobre	25	3	3	10	7	24	3	6
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	46	8	3	14	10	5	0	5
Raz w tygodniu	34	5	2	11	8	16	1	5
Kilka razy w miesiącu	15	1	2	15	11	25	4	10
Kilka razy w roku	13	6	0	10	4	33	3	8
W ogóle nie uczestniczy	9	3	0	2	5	41	3	9
Poglądy polityczne								
Lewica	2	5	0	12	2	59	0	8
Centrum	19	5	1	13	11	22	1	7
Prawica	50	2	1	9	12	2	3	5
Trudno powiedzieć	18	11	4	8	2	17	3	5

Tabela 2 (cd.) Na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach? (%)

	UW	Inna partia lub organizacja	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	7	1	11	707
Płeć				
Mężczyźni	7	1	7	371
Kobiety	6	1	16	335
Wiek				
do 24 lat	3	3	11	93
25-34	12	0	12	120
35-44	10	1	8	154
45-54	4	0	7	147
55-64	5	0	16	93
65 lat i więcej	2	2	19	100
Miejsce zamieszkania				
Wieś	2	0	15	235
Miasto do 20 tys.	3	1	16	84
od 21 do 100 tys.	6	3	10	151
101-500 tys.	8	0	6	134
501 tys.i więcej mieszk.	17	1	10	103
Region				
Północny	6	0	8	98
Zachodni	13	1	10	75
Środkowozachodni	6	2	13	110
Środkowy	13	2	8	112
Wschodni	3	1	21	66
Południowo-wschodni	2	0	15	134
Południowo-zachodni	4	1	9	112
Wykształcenie				
Podstawowe	2	1	17	205
Zasadnicze zawodowe	2	1	10	185
Średnie	7	1	10	245
Wyższe	26	1	5	71
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier.,inteligencja	25	3	6	71
Prac.umysł.niż.szczebla	9	0	4	79
Pracownicy fiz.- umysł.	4	1	17	43
Robotnicy wykwalifikowani	4	2	7	82
Robotnicy niewykwalifik.	8	0	2	28
Rolnicy	3	0	16	44
Prywatni przedsiębiorcy	9	1	8	32
Bierni zawodowo				
Renciści	4	0	22	88
Emeryci	2	1	12	122
Uczniowie i studenci	2	0	20	32
Bezrobotni	2	0	12	58
Gospodynie domowe i inni	7	4	10	28
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	12	1	5	86
Sektor państwowy	7	1	6	98
Sektor prywatny	12	2	9	148
Spółdzielczość	6	0	0	16
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 150 zł	2	0	14	96
151 - 225	2	0	11	75
226 - 325	2	0	17	170
326 - 425	4	2	8	131
Powyżej 426 zł	15	2	7	180
Ocena własnych war. mater.				
Złe	5	0	15	181
Średnie	5	2	13	359
Dobre	12	1	5	167
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	3	3	5	41
Raz w tygodniu	5	0	12	377
Kilka razy w miesiącu	8	1	9	71
Kilka razy w roku	9	1	12	157
W ogóle nie uczestniczy	10	5	12	61
Poglądy polityczne				
Lewica	5	0	6	159
Centrum	10	1	10	158
Prawica	8	1	7	249
Trudno powiedzieć	1	3	28	140